

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1869

De S. Bauderico Seu Balderico Confessore In Diœcesibus Lingonensi Et Æduensi In Burgundia Commentarius Prævius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70595](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70595)

A *Cenomanensem, quemadmodum Theodolphus Aurelianensis lib. IV Carmine 6 apposite canit his metris :*

Est fluvius : Sartam Galli dixere priores,
Perticus hunc gignit, et Meduana bibit.

Fluctibus ille suis penetrans Cenomanica rura,
Mœnia qui propter illius urbis abit.

d *Alium hujus nominis vicum tabulæ exhibent via una alteraque ab urbe Cenomanensi in Occidentem leuca, ita verosimilius appellatum, quia eum Sanctum pro tutelari veneratur.*

e *Vide dicta num. 8 Commentarii prævii.*

f *Act. Apost. cap. IV §. 32.*

g *Regnare cepit Clotarius I, mortuo Clodoveo patre, cum tribus fratribus suis Theodorico, Clodomere et Childeberto anno dxi : quomodo autem inter ipsos facta sit regni divisio, Fredegarius in Epitome cap. xxx apud Pagium his verbis explicat : Sortitus est sedem Theudericus Mettis, Chlodomeres Aurelianis, Childebertus Parisiis, et Chlotarius Suessionis. Suberat Cenomania Clodomero, quo, anno 524 in bello contra Burgundos occiso, regnum ejus Childebertus et Clotarius biennio post, duobus filiis ejus pariter interfectis, partiti sunt ; adeo ut Cenomania ab illo tempore Clotario parere potuerit, tametsi hic non nisi anno 558, post mortem scilicet Childeberti fratris, universam Franciæ monarchiam fuerit consecutus.*

h *Nuntios hic sive legatos aut commissarios intellige.*

i *Legendum verosimilius mangone, quæ vox mancipiorum venditorem denotat : ideo autem mango hic odioso vocatur, quod homines seu regis seu privatorum servitio aptos ad se colligeret, ac velut in servitum abriperet.*

k *Senior idem est quod Dominus, unde vox Gallica Seigneur.*

l *Mat. XIX §. 21, Mar. X §. 21.*

m *Mat. XIX §. 29, Mar. XV §. 29.*

n *Apographa nostra Carnotense et Ultrajectinum hic inserunt sequentia : Erat ei erga miseros tante compassionis effectus ; quod hoc a Deo precibus impetravit, ut quicumque in carcere vel in compedibus teneretur, mox invocato ejus nomine solveretur. Verum hæc eadem leguntur in Actis S. Leonardi Lemonicensis, qui teste Corvaisiero, captivorum patronus, sicuti et noster surdorum, passim honoratur.*

o *S. Domnoli Acta, a coævo et oculato teste scripta, dedit Papebrochius die XVI Maji.*

p *Observat Henschenius in Commentario, S. Germani Actis XXVIII Maji prævio, num. 9 ex Actis S. Domnoli, arctissimam inter hunc et S. Germanum, uti et hic manifeste innuitur, intercessisse amicitiam ; unde sine fundamento in apographis nostris hæc addita credo : Perduravit itaque usque ad tempora S. Germani Parisiensis episcopi, et S. Domnoli, qui Innocentio episcopo Cenomanensi successit, qui cum eos forte ab invicem discordantes sedasset, in crastinum se finiendum . . . prædixit. Similia etiam refert Petrus de Natalibus lib. X cap. CXI : nihil enim de hac discordia egraphum nostrum, aut scriptores alii.*

q *Perperam addunt Corvaisierus, Bondonnetus et Coimilius, eostitisse etiam S. Leonardum admodum familiarem S. Cerenico ; ut enim in Commentario Vitæ illius VII Maji præmisso num. 9 notat Henschenius, S. Cerenicus integro plus sæculo S. Leonardo posterior est.*

r *Eapropter Sanctum hunc depingi in habitu monachali serpente circumvolutum, auctor est (a) Corvaisierus.*

s *Apographa nostra : Per capucium tunicæ ejus exiliens.*

t *Adisis dicta num. 4 Commentarii præv.*

u *Vide dicta num. 7 Comment. præv.*

x *Consule, quæ diximus num. 4 Comment. præv.*

(a) p. 159.

DE S. BAUDERICO SEU BALDERICO

C

CONFESSORE

F

IN DIOECESIBUS LINGONENSI ET ÆDUENSI

IN BURGUNDIA

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

C. G.

Sancti Acta fabulosa, cultus legitimus, ætas incerta.

FORTE SEC. VI
AUT VII.
Sancti Acta,
quorum plura
habemus

Antiquo apud Lingones comitatu Magnimontensi Nomen dedit (inquit Valesius in Notitia Galliarum) Magnus mons vel Magni-montense oppidum quondam clarum in Lingonibus, S. Sequani patria, tribus leucis ab ejus monasterio Segestro distans, nihil nunc præter nomen servans, Maimont enim vel Mesmont nuncupatur. Hoc in comitatu seu territorio, quod quam late patuerit, laudatus Valesius non edicit, natus est S. Baldericus, de cujus cultu et gestis quidquid in lucem

proferre possumus, duobus eruditissimis juxta ac studiosissimis Operis nostri quondam adjutoribus RR. PP. Vignerio et Chiffletio acceptum referre debemus. Imprimis ab his transmissa habemus tria Actorum S. Balderici exemplaria, quorum unum, quod descriptum notatur, Ex duobus Breviariis membranaceis, altero ecclesiæ Salvensis (Gallice de Salive) in dioecesi Lingonensi, et altero ecclesiæ Attalantensis (de Estalante) in dioecesi Augustodunensi, ad amussim quidem conso-

nat

AUCTORE
C. G.

A nat alleri, quod Chiffletius propria manu descriptum ad Majores nostros transmisit; at paulo prolixius est tertio exemplari, quod Vignerius ex solo Codice ecclesie Salivensis ab hujus parochio, viro, ut ait, docto et probe fideliter describi curavit, et in quo nonnulla, quæ in duobus aliis exemplaribus habentur, præmittuntur; verum hæc ex paulo fusiore Codice Attantensi, quocum postea apographum suum contulit, sufficienter annotavit Vignerius, ut inter id, simul cum adjectis ex Codice Attantensi auctariis consideratum, et reliqua duo exemplaria modicantantum, quam in decursu aut in Annotatis, ubi operæ pretium fuerit, indicare non omitam, intercedat differentia.

exemplaria.

2 His adjunctum est quartum exemplar, dictis jam apographis etiam consonans, sed media parte truncatum, cui subjicitur Oratio S. Balderici propria, infra, cum cultum probabo, exhibenda; estque illud, ut opinor, excerptum ex monumentis ecclesie oppidi S. Burrisii aut Burrici (Gallice S. Burroy) in diocesi Augustodunensi et Archipresbyteratu Sinemurensi sili. Cæterum indubitatum esse Actorum auctoritatem colligere quis prima fronte posset ex hac, qua duo prolixiora nostra apographa terminantur, clausula: Cujus (S. Balderici) beatæ Vitæ Joannes assertor præcipuus extitit, et ut comes ejus præsens per omnia affuit intuitoque conspexit, scribendo elucidavit ad laudem et honorem Omnipotentis, etc.: etsi enim Acta a Joanne coævo et oculato teste, ut dicitur, conscripta, ab iis, quæ penes nos sunt, ponantur etiam diversa, hæc tamen Actorum nostrorum concinnatori præluxisse, huncque eadem fideliter secutum pleraque saltem verosimiliter memoriæ prodidisse, quæ in prioribus Actis, a Joanne conscriptis, repererat, ex allatis verbis non absone argui posset: verum similibus non mox acquiescendum esse norunt Critici, et aliquoties monuere Majores nostri, qui non semel experti sunt, fabulatores subinde coævorum oculatorumque testium larvas induere, quibus lecti secure et absque falsitatis suspitione aut fabulas suas inspergant veris sincerisque Sanctorum Actis, aut lectas etiam in aliis Sanctorum Vitis qualibuscumque mirabiles historias Sancto, cujus Vitam stylo prosequi intendunt, affingant. Plura hujus rei exempla, ne prolixior sim, congerere nolo; pro specimine interim sit S. Procopii ducis et Martyris Vita, tom. II Julii (a) edita, quam, etsi non magni momenti, SS. Martyribus Ephysio, de quo xv Januarii (b); et Joanni, de quo xix Maji in Opere nostro actum est (c), magna ex parte applicatam fuisse, docuit tom. citato (d) Pinius.

maxima quidem ex parte,

3 Quin vero hic similiter factum fuerit, ac personatus ille Joannes, qui in exemplari Vignerii, nec proinde in Codice Salivensi, etiam non comparet, fuerit obtrusus ab insigni impostore, dubitare me non sinit S. Emanis Martyris Vita tom. III Maji (e) edita, quacum Vita nostra Baldericiana ita convenit, ut alteram ex altera magna ex parte descriptam fuisse primo intuitu manifestum appareat: utrobique enim apparet S. Eusebius Vercellensis episcopus, jubeturque uterque Sanctus, Emanus videlicet et Baldericus in honorem ejus ecclesiam construere; pergit uterque Sanctus instante festivitàte S. Symphoriani Augustodunum, ubi per energumenos declaratur amborum sanctitas, sed a Nectario episcopo, fraudem suspicato, ambo includuntur carceri, quo mox miraculose patefacto, ac suavissimo odore perfuso, ab eodem Nectario honorifice educuntur et inter clericum assumuntur; utrique apparet diaconus cum socio suo, ut dicitur Vitæ edendæ num. 2, a latronibus interceptus, monetque, ut suum sociique corpus, in

D aquas projectum, inquiratur ac honestæ sepulture tradatur: idem exhibetur utrobique utriusque Sancti pro captivis liberandis studium, idem refertur de fure equum auferre conante, sed immoto consistente, et de ovidibus, furto itidem ablati, inque canum speciem mutatis, miraculum; eadem denique utrobique leguntur nomina propria, qualia sunt Nectarius episcopus, Euphronius archidiaconus, Theodobertus Austrasie rex, Baudastus seu Bladistus vir honorabilis, hujus servus Abbo sive Apo atiaque plura, quæ hic ulterius proponere supersedeo, quod mihi persuasum habeam, neminem, qui S. nostri Balderici Acta simul cum S. Emanis Actis contulerit, ullum sibi relicturum dubium, quin alter biographus alterum fere, mutatis alicubi locorum aliisque parvi momenti adjunctis, descripserit.

4 Eadem opera S. Emanis biographum S. Balderici Acta non consuluisse, sed potius horum auctorem pleraque ex S. Emanis Vita mutuatum esse facile etiam perspicui poterit: cum enim in S. Emanis Vita gestorum series sit ita disposita, ut omnia apte inter se cohareant, nihilque, paucis exceptis, quæ Henschenius ab interpolatore postmodum adjecta fuisse opinatus est, ibidem occurrat, quod auctore coævo, qualem se ejusdem scriptor profitetur, indignum sit, non est quoque, cur hujus fides suspecta haberi merito queat. Cum autem e contrario in S. nostri Balderici Vita et stilus sit passim satis barbarus, et non pauca offendantur sibi invicem repugnantia, hujus auctori potius plagii crimen nemo non opinor, impinget. Sane quicumque S. Balderici Acta utcumque expendit, centonem videbit ex male coherentibus factis inepte consutum: dicitur enim in initio S. Baldericus parentum genere ortus; cui dubium (inquit Vignerius in litteris ad Majores nostros datis) quin deletum vel omissum ibi fuerit NOBILI vel HUMILI aut OBSCURO? verum quæ dein in Actis referuntur, tam sibi sunt contraria, ut utrum Sanctus humili aut nobili genere natus dici debeat, prorsus ambiguum relinquunt; quod enim, ut habent Acta, Sanctus, Cum esset annorum duodecim, directus fuerit a parentibus in sylvam nomine Sigestro, ut pasceret porcos, notat (ait idem Vignerius) obscuram originem, quod autem prædia diversis in locis possederit, regesque aliquando adierit, claritudinem generis indicat; inquirenti bis responsum est, nihil aliud in exemplaribus contineri, opinionemque vulgi esse, quod Baudericus parentes obscuros haberit; cui quidem opinioni vel idcirco adstipulandum reor, quod, ut quotidiana experientia, docemur, sæpe quidem per recentiores biographos aut popularem traditionem Sanctis generis nobilitas, ast admodum raro iisdem obscura origo falso attributa fuisse deprehendatur.

5 Ea etiam sedet sententia, quod, si Sanctus reipsa nobilis temmate ortus fuisset, illud diserte exprimere verosimilius nec neglexisset biographus, nec id in Actis desiderari tam facile passuri fuisse videntur posteris, qui certe ægre tulissent, Sanctum ex nobili prosapia in hypothesi oriundum, a biographo ad porcorum custodiam amandari, atque ita ad infamam hominum sortem deprimi. Jam vero, si Sanctus humili tantum genere, uti ob dicta existimandum prorsus est, natus fuerit, nullatenus verosimiles erunt tot prædiorum, quot ei biographus attribuit, possessiones, incredibilia quoque erunt, quæ apud illustres viros ipsamque regem peregrisse Sanctum Acta tradunt. Laudates quidem Vignerius etsi S. Baldericum obscuris parentibus natum fuisse insinuare videatur, biographum tamen etiam quoad

(a) Ad diem viii Jul., p. 336. — (b) p. 397. — (c) p. 304. — (d) p.

334, n. 18. — (e) Ad diem xvi Maji., p. 396.

A *alia sequi voluit in Chronico Lingonensi ita scribens*: Custodem porcorum æque Sanctum tam illustribus viris (S. Valentino aliisque nobilibus prosapiæ Sanctis) accensere mihi liceat. Fuit is Baudericus sive Baldericus Theobaldo regi Burgundionum atque Austrasiarum, cui Theodebertus pater, haud ignotus, et multis potentibus seu ducibus seu comitibus reverendus: verum si huic eruditissimo scriptori S. Emani Vitam cum S. Balderici, quæ aliunde modo suspecta habebat, Actis conferre licuisset, sic dubito, quin necum arbitraturus fuisset, quidquid Sancto nostro cum viris principibus commercii fuisse in Actis legitur, ex dicta S. Emani Vita desumptum fuisse, perperamque Sancto nostro affectum ab insulso fabulatore, qui non semel ineptiam suam prodit, dum etiam eundem Sanctum, jam secunda sua uocore viduum, nec litteris, ut apparet, sufficienter imbutum, a Nectario Augustodunensi episcopo, uti etiam de S. Emano narrat hujus biographus, clericum ordinatum fuisse asserit, moxque eundem divinum officium exoptentem sistit, contra expressam Sacrorum Canonum auctoritatem, quibus bigamis, quantumvis etiam Sanctis, aditus ad ecclesiasticos ordines sacrasque functiones diserte occludebatur.

B *Equidem iisdem contra ecclesiasticam inhibitionem se initiari non laturus fuisse videtur Sanctus noster, neque hactenus quisquam Nectarium Augustodunensem episcopum, ab aliquibus etiam, quamvis absque sufficienti, ut apparet, fundamento pro Sancto habitum, talem exstitisse dicit Sacrorum Canonum contemptorem, qui hos, nihil sibi ab intentatis transgressoribus censuris et poenis metuens, tam facile et citra ullam necessitatem infringere voluisset. Quid? Quod Actorum fidem suspectam etiam reddat miraculum, quod habent de Anallonenis castri carceribus ad preces S. Balderici ultro patefactis, captivisque ibidem a Nicasio comite detentis, mirabiliter liberatis, quodque non quidem in laudata S. Emani Vita reperitur, sed tamen demptis quibusdam circumstantiis, adeo simile est illi, quod in Vita S. Germani Parisiensis apud nos tom. VI Maji (a) narrat Venantius Fortunatus scriptor gravissimus et S. Germano cœvus, ut mirabilis illa historia ex laudata S. Germani Vita in nostra S. Balderici Acta immigrasse indubie videatur. Ut sit, cum pleraque, quæ in utriusque SS. videlicet Emani et Balderici Actis leguntur, satis credibilia sint de S. Emano, ac e contrario, ut ex dictis nemo non colliget, non possint nisi inepte S. nostro Balderico applicari, statuendum prorsus est, hujus Acta magna ex parte ex S. Emani Vita fuisse transcripta, a biographo longe a Sancti ætate remoto, qui magnum se operæ pretium facturum ratus fuerit, si ejusdem Sancti, cujus forte nulla vel exigua tantum exstant Acta, Legendam potius magnificam, quam veram concinnaret.*

C *Itaque consideratis Actis, legitimoque cultu mox probando, solummodo dicendum nobis videtur, exstitisse in Lingonibus S. Baldericum, peccorum custodem, et proinde conditione quidem humilem, sed virtutibus statui suo, qui verosimiliter conjugalis fuit, convenientibus sublimem, qui sanctam vitam pretiosa in conspectu Domini morte terminavit; hæc enim cum ex suspecta minime traditione haud dubie hauserit biographus, nec in S. Emani Vita similia reperiantur, tuto etiam credi posse videntur; cætera vero, quæ in dicta S. Emani Vita etiam fere habentur, quatenus ad Sanctum nostrum spectare dicuntur, pro suspectis ac fabulosis habenda esse existimamus. Quam-*

(a) Ad diem xxviii Maji., p. 782, num. 49.

quam vero sic habeat, Actaque maximam partem fabulosa sint, eorundem tamen, cum hactenus inedita sint, apographum, a Chiffletio propria manu descriptum moniturus in Annotatis, quænam a breviori paululum Vigneri exemplari absint, eadem, ut lector ipsemet eadem cum S. Emani Actis conferre possit, atque ex continua, quam reperiet, quamque etiam in Annotatis passim indicabo, utrorumque consonantia, si iudicio nostro acquiescere velit, statuere, talem esse Sanctum nostrum, quales plures in Opere nostro locum habent, cujus videlicet gesta fere quidem sint ignota, sed legitimus certusque sit cultus: cultus, inquam, certus est ex Actis, quorum omnia nostra exemplaria divisa sunt in novem lectiones, usu haud dubie receptas, quandoquidem extracta sint ex antiquis Breviariis, unigue exemplari præmittatur hic titulus: Officium S. Balderici Confessoris. Sequitur in eodem exemplari brevis hymnus ita sonans: Sancte Balderice Christi confessor, audi rogantes servulos, et impetratam cœlitus tu defer indulgentiam. O Sancte Balderice, sydus aureum, Domini gratia, servulorum gemitus solita suscipe Clementia. Gloria, etc. Huic hymno subijcio hanc, quæ in alio apographo mutilo habetur, orationem propriam: Omnipotens sempiternus Deus, cui cuncta famulantur elementa, intercedente pro nobis Beato Bauderico Confessore, exaudi propitius orationem nostram, et tribue nobis misericordiam tuam, ut quæcumque præcipis, agamus, ipse adjuvet. Per Dominum, etc.

D *Cætera, quæ ad Sancti cultum pertinent, diligenter annotarunt laudati Chiffletius et Vigneri, quorum posterior in litteris ad Majores nostros datis ita loquitur*: Attalante (vulgo Estalante) vicus est diœcesis Eduensis, in via militari, qua Lingonis itur Alexiam atque Augustodunum, ubi sacellum est et Brachium S. Bauderici. Salva, non salina, (vulgo Salive) oppidum est Lingonensis diœcesis, in quo maxima pars corporis S. Bauderici asservatur non longe a fonte Tiliæ fluminis, addit Chiffletius ecclesiæ ejusdem oppidi primarium patronum esse S. Martinum, et secundarium S. nostrum Baldericum. Adhæc in episcopatu Eduensi (inquit idem Chiffletius) in archiepiscopatu Sinemuri in Auxeto (Gallice en Auxois) est ecclesia dicta S. Burrisii, vulgo saint Burroy, in tabulis Buxeriæ dicitur etiam S. Burreis et S. Burricus. Ejus loci parochus et vicini alii presbyteri norunt hunc ipsum esse S. Baudericum, cujus et Vitam habent, quæ incipit (quale et in omnibus nostris exemplaribus est ejusdem exordium): Inter laurigeros Confessorum choros; asseruntque eum ut patronum ibi coli die octava Julii. Citat deinde laudatus Chiffletius duo instrumenta, quæ ostendere videntur Sancti nostri cultum esse etiam valde antiquum, Chartam videlicet xxx ex Tabulario Flaviniacensi, datam anno II Rotberti regis, in qua memoratur Altare S. Balderici, alteramque chartam Lotharii regis, datam anno 955, ex qua excerpit sequentia: De rebus S. Botrici quibusdam in pago Burgundiæ manentibus: et in villa Casliaco super fluvium Duine, videlicet x et viii mansi et ecclesia dimidia in comitatu Belnensi cum alia integra ecclesia in comitatu Calnensi, in honore Sancti Lupi dicata, super prænotatum fluvium sita. At, quamvis synonyma sint, ut Chiffletius etiam observat, Burrisius, Burricus, Botricus et Baldericus, hæcque nominis varietas ex verbo S. Burry, uti apud Gallos Sanctus noster audit, derivetur, cum tamen ignotum sit, quænam ecclesia in hoc Lotharii regis diplomate veniant nomine S. Botrici, ac æque nobis incognitum sit, ubinam loci memoratum in dicta Tabularii Flaviniacensis charta

ACTORUM
G. G.

atque etiam
hic adducte,
probat legitimum cultum,

Altare

AUCTOR
C. G.

A Altare S. Balderici extiterit, utrum in laudatis instrumentis de Sancto nostro sermo sit, cum laudato Chiffletio non ausim edicere, praesertim quia et in diocesi Remensi alius celebris est S. Baldericus, qui, teste Flodoardo Historiae Remensis cap. XXXVIII et XXXIX, regia stirpe ortus, presbyter monasterique Montis-falconis in Campania conditor et abbas extitit, et de qua proinde in iisdem chartis sermo esse potest, quod ad diem sequentem, quo de isthoc S. Balderico in Opere nostro agendum erit, inquiri, si operæ pretium videbitur, amplius poterit. [Videtur hoc dubium Goorii minime fundatum: duo solum noscuntur sancti Balderici, alter Falcomontensis, in agro Rhemensi, Lingonensis alter. Unde probabile satis formatur argumentum, utrumque altare, in Burgundia erectum, honori S. Balderici Lingonensis potius tribuendum, quam sancti Rhemensis, Burgundionibus verosimiliter ignoti.]

qui Sancto hac die et VIII Julii deferretur.

B ¶ Porro, cum ex dictis liqueat, in diocesi Lingonensi atque etiam Augustodunensi Sancti nostri Balderici cultum esse admodum celebrem, mirari satis non possum, ejusdem memoriam nec in sat longo Gualtherotii Lingonensium Sanctorum Elencho, nec in ullis quantumvis etiam novis et amplis Martyrologiis consignari, si unicum exceperis Universale Castellani, in quo diligentissimus Sanctorum, praesertim ad Galliam spectantium, reffessor ad diem VIII Julii ita habet: Magnimontii (a Memont) prope Divionem S. Balderici opilionis. Et quidem hac eadem die Sanctum coli in ecclesia oppidi, quod ex ejus nomine S. Burrisius aut S. Burricus (Gallice S. Burroy) dicitur num. praeced. vidimus; verum in ecclesia Salivensi ea die celebrari solummodo ejusdem translationem, natalemque diem agi hac xv Octobris disco ex antiquo Calendario, ejusdem ecclesiae Breviario praefato, in quo testante saepius laudato Chiffletio, ita legitur: Idibus Octobris Bauderici confessoris; VIII Idus Julii translatio Beati Bauderici confessoris. Cum autem ignotus sit locus, ubi Sanctus felicem mortem oppetierit, sacræque ejus exuviae primum terræ fuerint mandata, unde earundem translatio ad ecclesiam Salivensem, in qua potiore corporis S. Balderici partem, aut ad ecclesiam Attalantensem, in qua ejusdem Brachium servari jam dicimus, facta sit, edicendo non sum; dicitur quidem in Actis S. Baldericus Sombornone, vico Lingonensis diocesis, ecclesiam seu oratorium in honorem S. Eusebii edificasse, atque in eodem postmodum sepulturae traditus fuisse, ast idem fecisse a proprio biographo S. Emanus dicitur, quo fit ut non immerito Actorum fidem, cæteroquin etiam exiguam, suspectam hic habeamus.

Ætas Sancti est incerta.

C 10 Ob eandem rationem, exiguam videlicet Actorum auctoritatem, determinare nobis in promptu non est, quo sæculo Sanctus vixerit: etsi enim Vignerius in Chronico Lingonensi Theobaldo Austrasiæ regi, qui secundum Cointium ab anno 548 usque ad annum 555 regni gubernacula tenuit, coævum statuat, id tamen non aliunde verosimiliter fecit, quam ex Actis dubiis, in quorum exemplari ab eodem Vignerio transmissis, legitur Sanctus interpellatum ad iisse Theobaldum regem (aliâ exemplaria habent Theodebertum Theobaldi patrem) de possessione cujusdam villæ, quam ei malevolus quidam auferre moliebatur. Parum ab Actis recessit Castellanus Sanctum sæculo VII adscribens, cui an meliora monumenta præluxerint, nescio: attamen cum certiora de ejusdem ætate docere nequeamus, hisce interim inhaerere volumus, donec major aliqua lux affulgeat, et Sancti

obitum ad caput hujus Commentarii sæculo VI aut VII, dubie tamen, collocare.

VITA SEU ACTA

Ex Antiquis Breviariis.

CAPUT UNICUM.

Sancti patria, gesta quædam in juventute, status conjugalis, miracula, obitus.

I nter laurigeros Confessorum choros pulchre Beati Balderici * nomen adscribitur, qui ab ipsis pene cunabulis sanctitatis culmine potius, sacris miraculorum effulsit signis. Fuit enim ex territorio Magnimontensi a parentum genere ð ortus, religionis culmine ab ipso ortu præpollens, spiritus Sancti gratia præventus. Is cum esset annorum duodecim directus est a parentibus in sylvam nomine Sigestro, c ut pasceret porcos, quem diabolus sicut auctor criminum, et invidus bonorum nisus est suæ calliditatis fraude terrendo impellere, unde arte persuasoria transformans se in similitudinem cervorum, circumdati impetu agentes constiterunt: at Sanctus Baldericus, licet territus, ut mos est pueri, animo tamen constans, totum se Domino committens ait: «Deus omnium Domine, cujus nutu reguntur cuncta, cujusque nominis invocatione omnis concutitur pernicies fantasie, terror aufugit et securitas tribuitur, ope tua me subsidiari non desinas»: sicque signo crucis totum se munivit, tunc omnis ille phantasmaticus diabolice multitudinis exercitus cum ingenti fragore confusus evanuit, nec ultra in eum suæ calliditatis tentando ausus est immittere fraudem *. Non multo post aggressus est Carrasie partibus invisere avuncululum suum vocabulo Avitum, ubi dum cum ipso calibem vitam duceret, dæmoniacus quidam auditus officio privatus ante eum inferret, pro quo Domino preces fundens, gemina calamitate obstrictus totus redit incolumis. Alius vero longa ægritudine detentus, etiam pene mortis datus, non longe in domo decubans in ingressu prefati Sancti pristino redditur statui; taliter hujus puerilis ætas obtinere a Domino meruit coruscando triumphum.

* 2 Igitur jam tempus pubertatis gliscendo per annorum curricula sanctitate et cœlicis virtutibus pollendo adveniens, parentum suasionem compulsus accipit uxorem vocabulo Syagrium d, non libidinibus succensus, nec prolis amore invitatus, sed charitatis studio, qua proximus diligendus est, imbutus, cum qua sinceriter modice degens, contigit, ut ejusdem uxoris adveniret obitus; post quod biennium absque conjuge sistens, notissuadentibus, alteri jungitur non immemor castitatis, sed societatis amore præventus. Denique cursu miræ almitatis cluens, quidam diaconus una cum clerico suo reditum ad propria per Celsiacum villam exigere cupiens, cum super ripam Ormencionis fluvii paululum reficiendi causa cum equis et suis omnibus divertissent, a latronibus insecuti, sublati omnibus, interempti et in aquam projecti sunt, quo in tempore per visum Beato Balderico apparuerunt factentes mortis suæ innocentiam et laicorum sevitiam, et ut ipse corpora eorum sepulchris tradere deberet,

missos

LECTIO I.
Sanctus, qui jam in adolescentia diabolici tentamenta vicerat et miraculis claru-
erat,
vultus Bauderici

a
b
c
E

LECTIO II.

F
LECTIO III
primo uxore orbatus alteram ducit: corpora Mar-
tyrum sepelit, eorumque gloriam videt.
d

missos se retulerunt, qui surgens illico venit ad locum, et facta oratione rejecti sunt ad littus, ab eo et in Ormenciaco vico sepulti e. * His actis ad territorium Vesonense iter arripuit proprios agros, Matrinacum scilicet in Sono f et Flaviniacum providere, ubi beatus Martyr Andochius apparet ei dixit: " Vere te, Sancte, aulis cœlestibus et civibus supernorum dignum pernoscas, eorumque numero jam adscriptum congaude, veni et ostendam tibi præmia beatorum, cum quibus ascitus gaudio perfrueris æterno, et supplicia miserorum inferorum, quorum miseris nemo communicatur justorum " et indicens ei suum nomen et nomina eorum, cum quibus martyrio coronatus est, cum ingenti fulgoris aspectu recessit. Quis tanti se viri patrocinio non excitaverit subijci, quisve votorum plenus ejus orationibus dari?

3 His ita gestis, cujusdam viri Baudassi pastores, cum gregis sui provisosores insisterent, furtum a circumhabitantibus admittentes, capti et vincti ducebantur ad mortis supplicium, quo comperto, Sanctus Baldericus totum se contulit ad deprecandum pro eis, iudicibus autem altercantibus et dimittere nolentibus, memor præceptorum Domini ultro se pro eis vinctum obtulit; tunc iudex animo flexus libere eos abire permisit g. Deinde veniens in territorio Alsenæ, in villa Budriaco nomine, ibidem cum uxore decem annis conversatus est, quibus expletis cursum vitæ uxor ejus peregit; ex quo, sicut antea sanctitatis culmine pollebat, ferventius jejuniorum et orationum assuetudine macerabatur abstinencia, adeo ut, cum siti frequentius ageretur, salem sibi pro aqua administraret dicens: " Accipe, gula insatiabilis, hoc tibi sit pro dulcedine aquæ. " * Præterea festivitate sancti Symphoriani Martyris h imminente iter ad Augustodunensem expetiit urbem: vacante eo orationi ad Martyris sepulchrum, multi eum dæmoniacci, qui non solum ex vicinis veram etiam ex longe lateque* locis ad tanti Martyris conveniant limina, clamabant, quod audiens vir venerandus Nectarius ejusdem loci episcopus, non illius sanctitatis virum scrutatus, sed potius hypocritis malignitate subactum, tenebroso in loco recludi præcepit; at ille Domino gratias agens, instantibus orationi procumbens, cœlicam more suo expetebat vitam, vestis summitate parietes et pavimentum carceris extergens; et ecce subito sera concussa et ostio aperto, odor miræ suavitatis per totam domum respersus est. Porro Euphronius archidiaconus ostia comperiens patefacta, terque ab eo munita, citissimeque reserata, sentiens odoris fragrantiam, culpans seipsum denunciavit episcopo, quo comperto, fluxus antistes, clericorum ac populorum turmis circumvallatus illum cum hymnidicis choris ac divinis exceptit laudibus, indulgentiam flagitans pro contumeliis ab eo injectis, vidensque eum clericatus honore condignum, ut id ageret impetravit z.

4 Quosdam autem dies ibi lucifluam ducens vitam, dum more solito divinum expleret officium, apparuit ei Sanctus Eusebius Vercellensis episcopus cum parvo puerulo, facie splendido et veste eorusco, cujus nomen Sanctus inquirens: " Ego sum (ait) Eusebius Vercellensis episcopus, missus ad te desiderium cordis tui ostendere, locum scilicet, ubi ecclesiam construendi tibi fas est, " et designans ei locum, qui vocatur Sombernio, vale dicens discessit, quo in loco juxta significationis terminum construxit oratorium*. (Id actum, quidam diabolus villæ illius possessionem vocabulo Blactiacum cupiditate ductus vi conatus est invadere et sibimet optabat aptare; proinde supplicatus Colonia Theodebertum gloriosissimum adit regem, et quia

Tomus VII Octobris, Pars Prior.

cibo potuque ultra modum pareus alio non usus erat potu, vasculum quoddam, sicut erat, absque ullius condimento saporis implevit*, quod ipsi et secum euntibus non deficiens, eundo et redeundo satisfacit. Hic itaque, sicut tanto viro charus, a præfato Baudasto invitatus fuerat. Exinde rediens, homo prædicti viri, vocabulo Apo, dolo plenus, cupiditate seductus equum ejus furari nisus est, sed justitiam justis impietate impii ludificari non fas est h.) Igitur Sanctus Dei ad propria rediens, sic ei advenit terminus, ut noctis inciperet cursus, et juxta morem equus foras ejicitur, ut herbæ reficeretur pabulo, adest fur, et toto noctis spatio arbitratus est eminens auferre, sed quo amplius elongari (se) putabat, eo cominus propinquabat: jamque advenit dies, quo incassum se laborasse fur deprehendit, et insidens equo ante Sanctum adstat confusus herens gestatorio, stat miser cum præda non valens descendere ab equo nisi Sancti jussu; sane is magis curam gerens animarum, quam opum aut jumentorum, cupiditati ejus satisfaciens simul cum equo licitum ei dedit gressum, præbens iter agendi auxilium, unde scilicet calceamenta emeret peditem. Simili modo fures de ejus ovili oves auferre molientes duos arietes humeris gestare cœperunt, miro modo arietem onerati pondere canum effigies sibi videbantur gestare, quos deponentes itemque relevantes, nihil ovinum sed caninum existimabant, quos relinquentes abscesserunt confusi, in crastinum proprium cognoscentes delictum vestigia deosculabantur Sancti, veniam petentes de commissio reatu, quos cœcros dimisit intrepidus.

5* Factum est interea, ut jam memorati Baudasti armilla magni ponderis, auro mundo facta, furtim sublata, omnis ejus familia torqueretur exinde; Sancto autem interveniente, ut spiritu prophetiæ pleno, quis reus esset innotuit, inventoque pignore etrei impetravit delictum et familiæ accessit exitium. Post hæc contigit, ut idem Baudastus in mortis languorem incideret, quadam nocte gravi sopore sopitus vidit in visu utrosque Sanctos, Andochium l scilicet et Baldericum in maris pelago navigantes, et sopore exemptus, prædictum vocans athletam precatum est, ut limina Sancti Andochii pro eo.. adiret, qui jussum complens, pro eo singultu atrito præsul martyr apparuit dicens: " Quid pro eo fatigaris, dilecte Dei, cum maledictionis stimulo illectus, jam cœlesti perfusus est excidio? Calicem namque aureum, quo* partibus Orientis crebrius potu utebamur, ex ea basilica supra mare sita furtim sustulit, ex quo partem secum habere videtur, et pro eo supplicat? scito prænoseens, quod die crastina, tertia illucescente hora, cum vitæ termino subjicietur morti, et cum debitum delictum accepturus, fetorem in domo senseris imminere, egredi ab ea non desinas; quia vero baptismi accepit gratiam, post mortis terminum officium super eum persolve debitum; nam de reliquo quidquid petieris, impetrare te scito. " * Tempore ferme eodem divinitus admonitus Avallionensi digressus est castro, in quo proprio reatu duo detinebantur vincti, quorum unus Promotus, alter de nomine dicebatur Deman, scilicet quia fratrem Nychasii comitis ejusdem loci interfecerant, quorum uxores pro eis supplicantes, Sancto obviaverunt Balderico, pro quibus postulaturus advenit, sed renuente iudice absque uniuscujusque centum solidorum præmio, is Sanctus Dei januis clausis carceris propinquans, orationi incumbens, nutu divino seræ contritæ, januæ patefactæ sunt, vincti cum aliis decem et octo exempti sunt m. (Id actum in mona-

EX ANTI-
QUIS BRE-
VIARIIS.
*supple aqua
D

*LECTIO VII
Moribundo
preceibus suis
sanctam non
impetrat; ca-
pitulos vero r
carcere libe-
rat:

F
*supple in

*LECTIO
VIII

m
sterio

*LECTIO IV

Defuncta ite-
rum conjugis
abstinentia
magis deditus
est, et Augu-
stoduni e car-
cere liberatus,
clericus ordi-
natus;

*LECTIO V

*supple dissi-
tis

a S. Eusebio
in visione mo-
nitus con-
struit Ora-
rium, furibus,
equum pecu-
desque auferre
incassum mu-
lentibus, ig-
noscit.

*LECTIO VI

EX ANTIQVIS
SERVIARIIS.
n
sanat surdum
et mutum, re-
um e carcere
et feminam a
dæmone libe-
rat, rursus
captivos re-
lazari impe-
trat;

sterio Deo devotarum virginum, ubi Edera venerabilis præerat abbatissa, biduo mansit. n).

6 Erat in Toringia homo divitiis præditus, cujus unicus erat filius, sed ab ortu auditu privatus, cui præ fecunditate rerum turpe erat habere filium hæredem surditate mutum, qui comperiens Sancti Balderici famam cum precibus et honoris præmio misit ei filium suum, cujus interventu sanus effectus est. Urbicus quidam adolescens, ludens cum cœvis, instigante Diabolo unum ex eis occidit; parentes autem interempti dolore nimis concussi, comprehendentes eum carceri manciparunt in castello, quod dicitur Sinemurum; sæpe vero Dei famulus, ut erat pietate præcipuus, pro eo se contulit rogaturus, sed genitrix mortui dolore affecta noluit eum audire: Sanctus autem Dei humanum relaxans peccatum divino adhæsit suffragio, unde ante carcerem veniens, seque orationi committens, catenæ vinculorum disruptæ et claustra carceris sunt aperta; mater autem intercepta a dæmone arrepta cecidit ad pedes Sancti, quam manu imposita sanavit. * Lando dux exercitus, cujusdam honorati filiam concupiscens, renuentem patrem carceri reclusit occasione intercepta: factum est interea, ut idem Lando cum exteris gentibus prælium habiturus iter ageret per devium locum vocabulo Spinogildum, cui Sanctus Baldericus obviam venit rogaturus pro victo, et tenens lora fræni precabatur, ut et illum dimitteret et filiam ejus et peccati reus non existeret, is autem labentis procurator sæculi Sancti verba parvi pendens, gressu, quo cœperat, molitus est aggredi iter, hinc viam stadiorum quindecim progressus, numine divino sistitur, nec equus progredi voluit, et magno timore correptus retro velociter pedem figens, quem contemperat requirit, et prosternens se illi, quem ante nec audire decreverat, veniam postulabat vincum cum aliis quadraginta relaxans, sicque securus repedavit ad suos, factumque est, ut, dum unus solvitur, interventu Viri Dei multi solutionis mereantur veniam.

7 Quidam Urfortius nomine juxta fluvium Adonis o habitabat ita dæmoni subactus, ut nullus eum auderet attingere, etiam labia sua dilacerabat dentibus, audientes autem noti Beati hujus famam, vincum prodixerunt ad eum, flagitantes ut illi virtute suæ pietatis insisteret, cui manu imposita immundum spiritum abegit. Mulier quædam ex Francorum genere dæmoniacum habebat puerum unicum, amore prædilectum, hic nullo sciente, sicut alienus mente, non longe subit arborem; denique ubique quæsitus et non inventus, Beati Balderici revelatione compertus, ac sanitati reditus matri totus designatur incolumis. Hic itaque Sanctus ac gloriosus pompas præsentis sæculi non ferens, laudem humanam refugiens, cunctis, quibus medelam impendebat, curam præcipue non desinebat suggerere, ut nullo modo alicubi quis famam ejus exigens alienjus virtutis ipsum esse dignum assereret; imo illius gratificum præstolans laudis emolumentum, cui soli competit æternæ remunerationis dare triumphum p. Denique tanti viri Miraculorum insignia ad liquidum prosequi non valentes, succincte tamen impolitoque sermone pro posse fingentes, ut memoria ejus ab antro pectoris humani * exolescat, herigraphare fas duximus: igitur jam senii concidatus honore, cursu sui laboris *, cœlicis condignus præmiis, Christo vocante, paradisiaco odore comitatus, Angelorumque stipatus

*LECTIO IX

B

duos energum-
enos sanat,
humanas lau-
des declinat,
ac tandem
defunctus in
construeta
jam ante a se
ecclesia sepli-
tur.

C

*supple non
*supple con-
summato

(a) Ad diem xix Sept., p. 58 not. b. (b) Ad diem xvi Maji., p. 597,

turnis, populorum vallatus catervis Idus Octobris animo cœlos petente dilucidum ætherei sertis suscipit triumphum, cujus Sanctum corpus in basilica, quam ipse divinitus revelando ædificaverat, divinis cum laudibus tumulatur: ad eujus tumulum ampliora et frequentiora elucidantur magnalia, quam vitæ ejus accepisset cursus. Cujus beatæ vitæ Joannes assertor præcipuus extitit, et ut comes ejus præsens per omnia affuit, intuituque conspexit, scribendo elucidavit ad laudem et honorem Omnipotentis, qui tam mirabilis extat in Sanctis suis, qui est trina Deitas summaque potestas, cui virtus et imperium sine fine manet in sæcula sæculorum. Amen q.

ANNOTATA.

a Hujus territorii seu comitatus notitiam dedimus Comment. præv. num. 1, ampliusque eundem comitatum descriptum habes in Annotatis in Vita S. Sequani tom. VI Septembris (a).

b Supplendum hic verosimillime esse humili seu obscuro collige ex dictis Comment. præv. num. 5 et 6.

c De hac sylva pluribus agitur in Vita suspecta S. Sequani, diciturque extitisse Spelunca latronum et latibulum spirituum immundorum, antequam S. Sequanus monasterium suum ibidem exstrueret; atque hinc ansam arripere potuit biographus dæmonum etiam tentamina circa S. nostrum Baldericum comminiscendi.

d Hæc Sancti uxor uti et ejus avunculus Avitus aliunde mihi non sunt noti.

e In Vita S. Emani tom. III Maji (b) dicuntur hi occisi fuisse prope fluvium Auduram (Gallice Eure) Carnotensem civitatem in Belsia alluentem, cui noster biographus Ormencionem seu Hormentionem fluvium, qui in Burgundia oritur, substituit.

f Marmagni vel potius Marigny en Auxois, seu in pago Alesiensi aut Alesiensi, ut notat Vignerius, cui pago nomen dedit Alesia (Gallice Alise) proxima Flaviniaco (inquit Valesius) in ducatu Burgundie... et in diocesi Augustodunensi seu Eduensi. At vide, quæ de prædiis, a Sancto nostro possessis, breviter diximus Comment. præv. num. 5.

g Hanc eandem de condemnatis a mortis supplicio liberatis Historiam habes in Vita S. Emani num. 9.

h Colitur S. Symphorianus xxii Augusti, ad quem diem in Opere nostro locum obtinet.

i Quam parum credibile sit Sanctum nostrum clericum ordinatum fuisse collige ex dictis Comment. præv. num. 5 et 6, nec dubitandum est, quin id biographus noster mutuatus fuerit ex sæpe dicta S. Emani Vita, in qua etiam a num. 11 usque ad 16 reliqua fere omnia habentur, quæ porro in Actis usque ad finem sequuntur.

k Quæ hic () uncis inclusa sunt, in codice Salicensi non leguntur, sed eadem ex Attalantensi exemplari suo Vignerius postmodum subjunxit.

l De hoc Sancto Martyre et sociis actum est in Opere nostro tom. VI Septembris (c).

m Quæ hic de reis e carcere Avallonensis castri, in Burgundia et Alesiensi pago siti, (Gallice Avalon en Auxois) liberatis narrata sunt, verosimiliter mutuatus est biographus ex Vita S. Hermani Parisiensis, ut dictum est Comment. præv. num. 6.

n Uncis hic inclusa Vignerius ex codice Attalantensi iterum supplavit.

num. 7. — (c) Ad diem xxiv Sept., p. 663.

A *O in vita S. Emami num. 16 legitur : prope fluvium Auduræ, cui hic male substitutus est fluvius Adonis, cum hujus nominis fluvius in Gallia non sit notus.*

p *Sequentia in Vignerii exemplari non leguntur.* D
q *Quid ex tota male coherentium Actorum farragine nobis credibile et verum videatur, diximus Comment. præv. num. 7.*

DE SANCTO DEODATO SEU THEODATO

EPSICOPO CONFESSORE VIENNÆ

ALLOBROGUM IN GALLIA

SYLLOGE.

M. S.

B Sancti memoria in fastis sacris, et cultus : tempus sedis, ac obitus. E

CIRCA ANNUM
DCCVII.
In variis Sanctus hic Præsul, iisque haud recentibus

V ienna in Delphinatu Galliae civitas, ut varios in Sanctorum numerum relatos veneratur antistites, ita diem hodiernum, quo e vivis ablatu creditur, S. Deodati memoriam dicatum voluit : hinc variis, iisque non ita recentibus, quamquam in genuinis Adonis ac Usuardi prætermisus sit, Sanctus hic habetur inscriptus Martyrologiis ; MS. enim S. Adonis Martyrologium hisce eundem celebrat verbis : Viennæ Sancti Deodatus episcopi. Consonat iis Mosander, ita habens : Apud Viennam Sancti Deodati episcopi. Quæ verba repetunt, ast in Appendicem ea probatioribus Codicibus rejiciunt Rosweydy et novissime Dominicus Georgius : Usuardi autem inter Auclaria a Sollerio memorata, hodie Sanctum nostrum in hunc modum Grevenus annuntiat : Viennæ Sancti Deodati episcopi et Confessoris. His addo Florarium nostrum MS. : Viennæ Sancti Deodati episcopi. Uti et antiquum ecclesie Viennensis MS. Kalendarium : xv Octobris S. Deodati Ep. C. Quibus consonat Castellanus Sanctum nostrum circa annum 710 obisse ad marginem annotans. Ast his omnibus prolucius Saussayus, uti et Martyrologium MS. Sanctæ et antiquæ Viennensis ecclesie, a Lievræo vulgatum, quod quædam tamen castigationis indiga, ul infra videbimus, admiscet.

2 Saussayus quidem sequens de Sancto nostro exhibet elogium : Viennæ Sancti Theodati episcopi et Confessoris, qui Sancto Gregorio, imo Georgio, suffectus extinctum pietatis lumen novo virtutis splendore reparavit. Mira siquidem rerum caducarum despicientia, abstinencia et omni vitæ austeritate, justitiæ rigore, affectu misericordie, religionis studio sua ætate præpolluit. Denique omni opere dives, pastorali officio fructuose exacto, pro meritis evocatus est ad præmium. Cuius quidem Sancto præsul hujusmodi concinnari posset elogium, si modo sequentia, extinctum pietatis lumen novo virtutis splendore illustravit, Saussayus haud adjecisset ; cum enim extincti hujus luminis causa aut occasio apud ipsum reticatur, cumque non

nisi Sanctus Sancto tum temporis successerit episcopus, unde hæc ipsi elogii pars innotuerit, in ambiguo est relinquendum, aut eandem de suo adjecisse opinandum. Quæ vero de S. Deodato MS. Martyrologium tradit, hisce continentur verbis : Eodem die (præmiserat B. Philippam de Campo-Milano dictam, cujus Acta infra dabuntur) natalis S. Deodati Viennensis archiepiscopi, eximie sanctitatis viri, et abstinencie singularis. Hic Viennæ floruit regnante Theodorico Francorum rege, dum gloriosissimus pontifex Claudius Bisuntinensem regeret ecclesiam, Sanctus Audoënus Rothomagensem, Audomarus Teroanensem, Amatus Senonensem, Damianus Parisiensem, Theodorus Cantuariensem, atque Mansuetus Mediolanensem. Tandem ætate et miraculis plenus obdormivit in Domino, et cum majoribus tumultus est. Ita citatum Martyrologium Lievræi, cui et Series Sanctorum Viennensium MS., uti et Historia Antiquitatum Viennensium ab eodem Lievræo vulgata, pauculis immutatis, F concordant.

3 De cætero quod ad cultum S. Deodati ecclesiam spectat, quemque e citatis modo Martyrologiis vidimus, via quidquam specialim dicendum venit : a multo tempore annuum ejus memoriam celebratam fuisse, ac etiamnum celebrari constat e Breviario anno 1522 impresso, quod sequentem de Sancto nostro profert Rubricam (a) : Sancti Deodati episcopi et Confessoris. Fiat ut in communi. Oratio. Da, quæsumus, omnipotens (cujus verba porro sonant) Deus, ut beati Deodati Confessoris tui atque pontificis veneranda solemnitas et devotionem nobis augeat et salutem. Per Dominum. Assertit quidem (quod cultum ecclesiasticum egregie promovere natum est). Martyrologium MS. num. 2 citatum, præsul hunc Miraculis plenum obisse, ast specialia haud enumerat, cumque antiquiores æque ac recentiores hic sileant, quo Martyrologii dicta hac in parte stabilirem, ne minimum quidem datum fuit reperire. Unde hisce relictis, ad alia progrediamur, ac ut, cum ea quæ Sanctus hic ante episcopatum gessit, prorsus in obscuro sint,

quo et cultum ecclesiasticum Viennæ obtinet :

(a) fol. cccxxxviii verso.

quandonam